



Brussel, 7.12.2018
C(2018) 8231 final

<p>In de openbare versie van dit besluit zijn, overeenkomstig de artikelen 30 en 31 van Verordening (EU) 2015/1589 van de Raad van 13 juli 2015 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (niet-openbaarmaking van informatie die onder de geheimhoudingsplicht valt), delen van de tekst weggelaten. Weggelaten delen zijn met vierkante haken [...] aangegeven.</p>	<p style="text-align: center;">OPENBARE VERSIE</p> <p>Dit document is een intern document van de Commissie dat louter ter informatie is bedoeld.</p>
---	--

Betreft: Steunmaatregel SA.52174 (2018/N) - Nederland – Steun aan OCAP CO₂ B.V. voor investeringen in CO₂-pijpleiding en compressor - De Kwakel

Excellentie,

1. PROCEDURE

- (1) Na prenotificatiecontacten (SA.51336 (2018/PN)) hebben de Nederlandse autoriteiten op 8 oktober 2018 de bovenstaande steunmaatregel aangemeld. Op 26 oktober en 7 november 2018 zijn verdere verduidelijkingen verstrekt.

2. NADERE BESCHRIJVING VAN DE MAATREGEL EN VAN DE STEUN

Inleiding tot het project

- (2) De Nederlandse autoriteiten zijn voornemens investeringssteun te verlenen aan OCAP¹ CO₂ B.V. (hierna "OCAP" genoemd) voor de uitbreiding van de levering van CO₂ aan de glastuinbouw rond De Kwakel in het gebied Greenport Aalsmeer. De uitbreiding betreft de aanleg van infrastructuur (transportleiding) voor het

¹ Organic Carbondioxide for Assimilation of Plants (organische koolstofdioxide voor assimilatie door planten).

Zijne Excellentie de Heer Stef BLOK
Minister van Buitenlandse Zaken
Bezuidenhoutseweg 67
NL – 2515 XP Den Haag

afnemen van rest-CO₂ van een bestaande bio-ethanolfabriek (gelegen in het glastuinbouwgebied PrimA4a in hetzelfde gebied) en de levering van deze CO₂ aan glastuinbouwbedrijven in De Kwakel, waar de CO₂ zal worden gebruikt om de plantgroei te verbeteren. Ook behelst de uitbreiding investeringen in een distributienet en een compressor om extra CO₂ te kunnen leveren aan de glastuinbouw in De Kwakel.

- (3) Hoofddoel van de steunmaatregel is het verhogen van de milieubescherming door beperking van het verbruik van primaire energiebronnen voor traditionele vormen van CO₂-productie in de tuinbouw. Dit zal worden bereikt door CO₂ van industriële bronnen en biomassavergisters te transporteren naar tuinders met een vraag naar CO₂, die op die manier kunnen besparen op hun aardgasverbruik.
- (4) De aangemelde investering is een nieuwe stap in de modernisering van de glastuinbouw in Noord-Holland (d.w.z. Aalsmeer en Noord-Holland Noord). Hoewel de projecteigenaar (OCAP) dezelfde is als in het PrimA4a project, betreft het aangemelde project een ander investeringsproject dan het PrimA4a project dat door de Commissie werd goedgekeurd bij besluit van 29.11.2017 (SA.48816) aangezien het zal bestaan uit de bouw van de verbinding tussen een nieuw glastuinbouwgebied (De Kwakel) en de bestaande CO₂ leiding.

Chronologisch overzicht

- (5) De Kwakel is een gebied van 300 ha (bruto-oppervlakte) binnen Greenport Aalsmeer dat bestemd is voor de ontwikkeling van de glastuinbouw; daarvan is 170 ha bestaand glastuinbouwgebied en 130 ha nieuw te ontwikkelen gebied.
- (6) Greenport Aalsmeer is één van de grootste tuinbouwcentra in Nederland. De provincie Noord-Holland en de gemeenten hebben een agenda bepaald voor de modernisering en herstructurering van de Greenport. Een van de belangrijkste doelstellingen is de totstandbrenging van duurzame randvoorwaarden, zoals een CO₂-netwerk.
- (7) Volgens door de Nederlandse autoriteiten verstrekte informatie hebben glastuinbouwbedrijven CO₂ nodig voor de groei van hun gewassen. In de loop der jaren is het doseren van CO₂ een belangrijke productiefactor geworden voor tuinders.
- (8) De kassen op het momenteel bestaande areaal van 170 ha in De Kwakel produceren hun eigen CO₂ met behulp van warmtekrachtkoppelingsinstallaties of gasegestookte verwarmingsketels, ook in de zomer wanneer de warmte niet nodig is (de zogeheten "zomerstook"). Door het beschikbaar komen van "externe" CO₂, en met name rest-CO₂ van de industrie, kunnen de tuinders deze zomerstook vermijden en besparen op het verbruik van aardgas voor de productie van hun eigen CO₂.
- (9) De Nederlandse autoriteiten hebben in dit verband ook verklaard dat het project bijdraagt tot de uitvoering van de Beleidsagenda Energietransitie 2016-2020. De verwezenlijking van de doelen van deze transitie naar een duurzame energievoorziening vereist een groter gebruik van hernieuwbare bronnen en restwarmte, waardoor in kassen een gebrek aan CO₂ zal ontstaan. Daarom zal er volgens de Nederlandse autoriteiten op een alternatieve wijze CO₂ in de kassen moeten worden gebracht en zal collectieve infrastructuur voor de opwekking van

warmte (warmtenetwerken, geothermische energie) moeten worden gecombineerd met oplossingen voor de levering van CO₂.

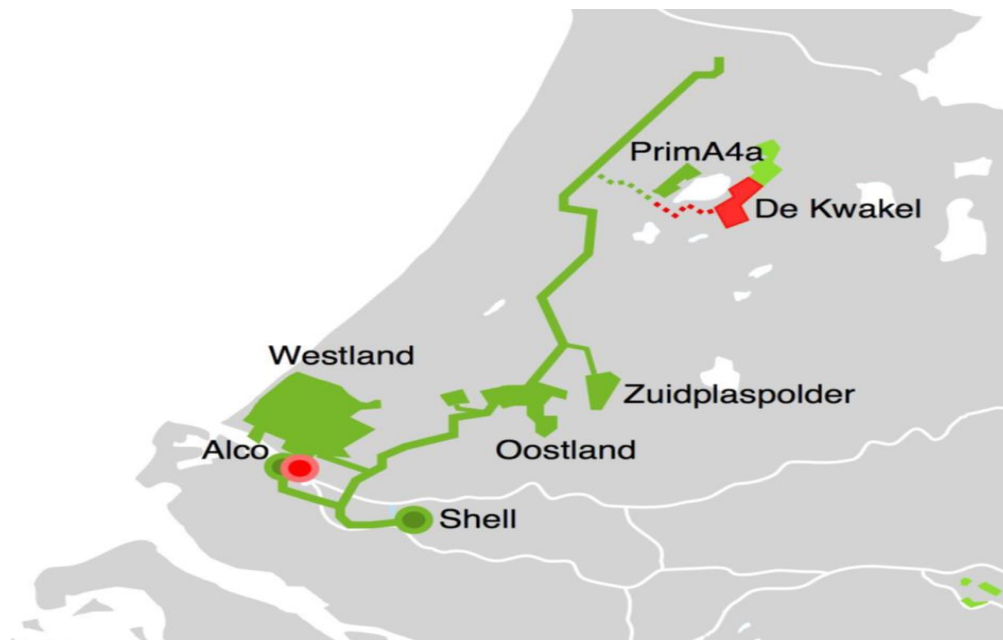
- (10) Momenteel levert OCAP al rest-CO₂, dat afkomstig is van een waterstofproductie-installatie van Shell en de bio-ethanolfabriek van Alco² in het industriegebied van Rotterdam, aan tuinbouwkassen in het Westland, het Oostland, de Zuidplaspolder en delen van het gebied PrimA4a. OCAP is eigenaar van een CO₂-transportleiding waar de CO₂ door wordt getransporteerd. Het CO₂ wordt door OCAP gecomprimeerd en vervolgens via de bestaande pijpleiding geleverd aan CO₂-afnemers in PrimA4a. Omdat er in 2020 extra capaciteit beschikbaar zal komen bij Alco door het wegnemen van knelpunten in hun bio-ethanol fabriek (debottlenecking), zal uitbreiding van de levering van CO₂ aan de tuinbouwkassen in De Kwakel en omgeving mogelijk worden.

Begunstigde

- (11) De begunstigde van de steun is OCAP. OCAP is een volle dochteronderneming van Linde Gas Benelux B.V., een leverancier van industriële gassen.

Nadere beschrijving van het project

- (12) De aangemelde investering bestaat uit de realisatie van een nieuwe compressor op het terrein van CO₂-leverancier Alco (grote rode stip op de tekening hieronder). Daarnaast omvat de investering uitbreiding van de transportinfrastructuur met een pijpleiding tussen de bestaande transportleiding in PrimA4a en het de Kwakel gebied (rode stippellijn) en de aanleg van een distributienet voor de verbinding met de tuinbouwkassen in De Kwakel en omgeving (rode vierkantjes op de tekening hieronder).



- (13) Zoals opgemerkt in overweging 3 hierboven, wordt het milieueffect uiteindelijk gerealiseerd door een gedragsverandering bij de tuinders, die door OCAP geleverde CO₂ zullen gebruiken in plaats van zelf met aardgas hun eigen CO₂ te produceren. Het doel is om op twee manieren energiebesparingen te

² Na het faillissement van Abengoa heeft Alco Group de installatie overgenomen en opnieuw opgestart.

verwezenlijken en CO₂-emissies te vermijden, namelijk door: 1) zomerstook te vermijden, en 2) over te schakelen op hernieuwbare energie.

1) Zomerstook vermijden

- (14) Het centrale probleem is dat CO₂ vooral nodig is in de zomer, wanneer de warmtevraag laag is. Vanwege het belang van CO₂-dosering gebruiken tuinders hun energie-installaties om CO₂ te produceren ook wanneer er geen warmte nodig is. Dit is de zogeheten "zomerstook". Het zomerstookprobleem neemt toe: veel onderzoeksinspanningen zijn gericht op het verbeteren van de energie-efficiëntie van kassen, bijvoorbeeld door de ontwikkeling van energie-efficiëntere strategieën voor plantgroei. Hierdoor loopt de vraag naar warmte in de zomer nog verder terug. Wanneer zij de CO₂ die zij nodig hebben bij OCAP inkopen, hoeven tuinders hun warmtekrachtkoppelingsinstallaties of gasgestookte verwarmingsketels niet meer te gebruiken om CO₂ te produceren wanneer er geen warmte nodig is.
- (15) Door het vermijden van "zomerstook" kunnen de glastuinbouwers een jaarlijkse energiebesparing van circa 21 miljoen m³ aardgas realiseren. Bovendien leidt het verbruik van rest-CO₂ van Alco (dat anders in de atmosfeer zou worden uitgestoten) tot een vermindering van de CO₂-emissies met circa 37,5 kton.
- (16) Met de CO₂ van OCAP kunnen de tuinders de exploitatie van hun warmtekrachtkoppelingsinstallaties of verwarmingsketels optimaliseren. Als gevolg daarvan hoeven de warmtekrachtkoppelingsinstallaties of verwarmingsketels alleen te worden gebruikt wanneer er warmte nodig is, en niet meer alleen om CO₂ te produceren. Zo kunnen de glastuinders hun warmtekrachtkoppeling ook flexibeler inzetten en die vooral inschakelen op piekmomenten, wanneer de opgewekte stroom het meest waard is.

2) Overschakelen op hernieuwbare energie

- (17) Wanneer kassen overschakelen op hernieuwbare energie en niet langer aardgas verbruiken, verliezen ze hun eigen CO₂-bron. Daarom is de beschikbaarheid van betaalbaar CO₂ uit andere bronnen (zoals OCAP) een belangrijke voorwaarde voor glastuinders om deze omschakeling te overwegen, en dus voor de duurzame ontwikkeling van de glastuinbouw in De Kwakel. Wanneer de kassen overschakelen op hernieuwbare energie, kunnen omvangrijke energiebesparingen worden gerealiseerd.
- (18) De Nederlandse autoriteiten hebben ook toegelicht dat de levering van extern CO₂ een belangrijke voorafgaande voorwaarde voor kassen is om te kunnen overschakelen op het gebruik van hernieuwbare warmte (restwarmte, geothermische warmte, warmte-koudeopslag enz.). Het gebruik van hernieuwbare warmte in de winter, in plaats van door gasgestookte verwarmingsketels of warmtekrachtkoppelingsinstallaties opgewekte warmte, levert niet alleen besparingen op het verbruik van primaire energie (aardgas) op, maar leidt ook tot een verlaging van de CO₂-emissies. Het verbruik van aardgas en de CO₂-emissies kunnen dan ook aanzienlijk verder worden beperkt (tot 42 miljoen m³ aardgas/jaar, indien er een oplossing wordt gevonden voor de levering van hernieuwbare warmte, waarvoor een combinatie met CO₂ is vereist). Dit staat gelijk aan een vermindering van de CO₂-emissies met 75 kton.

- (19) Naast de hierboven beschreven energiebesparingen zorgt de beschikbaarheid van betaalbaar CO₂ van OCAP ervoor, zoals de Nederlandse autoriteiten hebben toegelicht, dat de tuinders de plantgroei nog verder kunnen verbeteren dankzij de hoge kwaliteit van het CO₂ en door het CO₂ meer te doseren dan voorheen. Hierdoor wordt ook het specifieke energieverbruik per geproduceerde eenheid verlaagd.

Financiële levensvatbaarheid van het project

- (20) De totale investeringskosten bedragen (nominaal) 27 227 750 EUR. De investeringskosten zijn de volgende:

	Investeringskosten
Compressor	[10 000 000-15 000 000]* EUR
Transportleiding De Kwakel	[6 000 000-10 000 000] EUR
Reduceerstation	[300 000-900 000] EUR
Distributienet	[2 000 000-5 000 000] EUR
Aansluitingen	[0-2 000 000] EUR
Ontwerp en projectbeheer	[0-700 000] EUR
<i>Totaal</i>	<i>27 227 750 EUR</i>

- (21) De prijs die OCAP in het algemeen (in andere gebieden) in rekening brengt voor de levering van CO₂ aan de glastuinbouw ligt tussen [...] en [...] EUR/ton, afhankelijk van het afgenomen volume. De Nederlandse autoriteiten hebben verklaard dat de aardgasprijzen sinds 2010 zijn gedaald en dat dit ook van invloed is geweest op de verkoopprijs van CO₂. Hoe meer uren een bepaald geïnstalleerd vermogen wordt gebruikt, des te lager zijn de (gemiddelde) kosten per geleverde ton CO₂. De prijzen worden dus berekend op basis van de gecontracteerde leveringscapaciteit en het daadwerkelijke aantal vollastgebruiksuren dat CO₂ is afgenomen. Bij de berekeningen is uitgegaan van een gemiddelde prijs van [...] EUR/ton³. Deze prijs is gebaseerd op de actuele ervaringen van OCAP met de verkoop van CO₂. Volgens de Nederlandse autoriteiten is er buiten de bestaande levering door OCAP geen markt in andere glastuinbouwgebieden. Daarom kan er geen marktprijs worden vastgesteld anders dan de prijs die OCAP hanteert voor de bestaande leveringsgebieden.
- (22) De Nederlandse autoriteiten hebben verklaard dat de verkoopprijs vooral wordt beïnvloed door de alternatieve CO₂-bronnen waarover de glastuinders beschikken. De tuinders zullen een prijs per ton betalen die lager is dan de prijs van vloeibaar CO₂ en ook lager kan zijn dan de kosten die zij moeten maken om

* *Vertrouwelijke informatie*

³ De Nederlandse autoriteiten hebben toegelicht dat in vergelijkbare projecten die in het verleden door de Commissie zijn goedgekeurd, de gemiddelde verkoopprijzen op [50-65] EUR/ton (SA. N208/2010 - Zuidplaspolder) en [50-60] EUR/ton (SA.48816(2017/N) - PrimA4a) lagen.

zelf CO₂ te produceren. Grote kassen gebruiken doorgaans de minst dure CO₂-bron, te weten warmtekrachtkoppeling. Deze bron wordt echter pas vanaf een bepaalde omvang commercieel aantrekkelijk. In kleine kassen wordt daarom de duurdere verwarmingsketel gebruikt. In onderstaande tabel wordt een door de Nederlandse autoriteiten verstrekt overzicht van de kostprijs (EUR/ton) van CO₂ gegeven.

		Kostprijs van CO ₂ (EUR/ton)
Warmtekrachtkoppeling verwarmingsketel, warmtebenutting	of met	<10
Warmtekrachtkoppeling, warmtebenutting	zonder	30-60
Verwarmingsketel, warmtebenutting	zonder	70-80
Vloeibaar CO ₂		70-120
CO ₂ van OCAP		[...]-[...]

- (23) Daarnaast zullen de tuinders moeten investeren in de aansluiting op het distributienet. De tuinders betalen OCAP een aansluitbijdrage voor hun individuele afleverstation en moeten investeren in een aansluitleiding en de bijbehorende kleppen, procesuitrusting en automatisering om het afleverstation aan te sluiten op hun CO₂-doseersysteem. De investeringen variëren per tuinder en zijn grotendeels afhankelijk van de omvang van de verbinding. De investering van OCAP voor de aansluitingen zou moeten worden gedekt door de aansluitbijdragen.
- (24) De operationele kosten bestaan voornamelijk uit de kosten van de aankoop van CO₂ van Alco, elektriciteit en nutsdiensten, onderhouds- en operationele kosten, onderhoudskosten van de compressor en het netwerk en de kosten van verzekeringen en de huur van grond.
- (25) De Nederlandse autoriteiten hebben een analyse van de financieringskloof ingediend, d.w.z. het verschil tussen de positieve en negatieve kasstromen gedurende de levensduur van de investering, contant gemaakt. In onderstaande tabel wordt een door de Nederlandse autoriteiten verstrekt overzicht van de financieringskloof gegeven.

Disconteringsvoet			[...] %
Belastingtarief			25 %
Investeringskosten:			
Investeringen (nominaal)			-27 227 750 EUR
Netto contante waarde (NCW) van de investeringen			-26 162 316 EUR
Aansluitbijdragen			[0-2 000 000] EUR
NCW van de aansluitbijdragen			[0-2 000 000 EUR
Subsidie (NCW)	14,83 %	14,12 %	3 843 478 EUR
Energie-investeringsaftrek (EIA) - NCW	13,63 %		2 682 114 EUR
NCW netto-investering (investering - aansluitbijdragen - EIA)			-21 987 703 EUR
Som van kosten en baten - NCW			[...] EUR
IRR			[...] %
Financieringskloof (Subsidiabele kosten - som van kosten en baten)			[1 000 000-6 000 000] EUR
Staatssteun			3 843 478 EUR
Staatssteunintensiteit op basis van contante waarden			17,48 %

- (26) De berekeningsperiode komt overeen met de economische levensduur van het project en is bepaald op 15 jaar: de periode 2020-2034.
- (27) De minimale rendementseis van de aandeelhouder van de begunstigde onderneming (Linde Gas Benelux) voor dit project is [...] %, zoals blijkt uit interne documenten van de onderneming.
- (28) Voor de aangemelde investering belooft de financieringskloof [1-6] miljoen EUR. De staatssteun komt uit op 14 % van de investeringskosten en 96,4 % van de financieringskloof.

Nationale rechtsgrondslag

- (29) De nationale rechtsgrondslag voor de steun is artikel 4:23-3-c van de Algemene Wet Bestuursrecht. De steunverlenende autoriteit is de provincie Noord-Holland. De maatregel vormt individuele steun die in de vorm van een directe subsidie aan de begunstigde onderneming beschikbaar zal worden gesteld.

Begroting en steuninstrument

- (30) De Nederlandse autoriteiten hebben een steunbedrag van 4 miljoen EUR aangemeld (met een contante waarde van 3,84 miljoen EUR en een staatssteunintensiteit van 17,48 % op basis van contante waarden), gespreid over vier jaar. De steun zal in de vorm van een directe subsidie aan de begunstigde onderneming beschikbaar worden gesteld. Het doel is de subsidie binnen twee maanden uit te betalen.
- (31) De steun moet door de Commissie worden goedgekeurd. De Nederlandse autoriteiten hebben verklaard dat zij geen verdere steun zullen toekennen aan het project.

Cumulatie

- (32) Bij de aangemelde steun kan de energie-investeringsaftrek (EIA) worden opgeteld. Dit is een belastingaftrek die bedoeld is om investeringen in energiebesparingen of hernieuwbare energie te stimuleren. De Nederlandse autoriteiten hebben verklaard dat deze EIA geen staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU vormt, omdat het een algemene maatregel betreft die op gelijkwaardige basis openstaat voor alle ondernemingen⁴. De EIA is bij de analyse van de financieringskloof in mindering gebracht op de investeringskosten.

3. BEOORDELING

3.1. Is er sprake van staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU?

- (33) Volgens artikel 107, lid 1, VWEU zijn "*steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de interne markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt*".
- (34) De steunmaatregel wordt gefinancierd uit de (regionale) begroting van de provincie Noord-Holland en is dus afkomstig uit staatsmiddelen en toerekenbaar aan de staat. De overheidsmiddelen worden beschikbaar gesteld in de vorm van een subsidie en komen rechtstreeks ten goede aan OCAP, die dan ook als de begunstigde wordt beschouwd.
- (35) Hierdoor wordt OCAP bevrijd van kosten die zij normaal gesproken zelf had moeten dragen, en geniet de onderneming dus een economisch voordeel ten opzichte van haar concurrenten.

⁴ Zie besluit van de Commissie van 23.7.2003 inzake steunmaatregel N266/2003 - Project Offshore Windpark Q7, PB C 266 van 5.11.2003, blz. 2.

- (36) Aangezien de financiering aan één enkele onderneming (OCAP) wordt verleend, is de maatregel selectief.
- (37) De maatregel kan het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloeden en de mededinging vervalsen omdat de begunstigde actief is in de levering van CO₂ aan de tuinbouwsector, waarbinnen handelsverkeer tussen de lidstaten kan plaatsvinden. Voorts kan de maatregel, aangezien deze naar verwachting zal resulteren in een vervanging van aardgas (voor de productie van CO₂ met behulp van verwarmingsketels en warmtekrachtkoppelinginstallaties) door een technologie die OCAP gebruikt voor de productie van CO₂ (rest-CO₂), ook gevolgen hebben voor de mededinging tussen bestaande en concurrerende marktdeelnemers die direct of indirect CO₂ produceren, en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloeden.
- (38) Bijgevolg is de Commissie van oordeel dat de maatregel staatssteun vormt in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU. Het betreft investeringssteun voor een compressor op het terrein van Alco, in samenhang met de aanleg van een transportleiding die aansluit op de bestaande hoofdpijpleiding van OCAP en van een CO₂-distributienet naar de kassen in het gebied van De Kwakel.
- (39) Zoals beschreven in overweging 10 hierboven, is OCAP in Nederland de enige onderneming die op grote schaal van Shell en Alco afkomstig rest-CO₂ levert aan tuinders. Verder zal er in 2020 extra CO₂ beschikbaar komen bij de Alco-bron. De voornaamste leverancier van CO₂ voor het aangemelde project zal Alco zijn, en een grotere CO₂-capaciteit zal dus een uitbreiding van de CO₂-levering aan de kassen in het gebied van De Kwakel mogelijk maken. De prijs die OCAP voor de levering door Alco betaalt, is contractueel vastgelegd en wordt berekend als het rekenkundige product van het door OCAP afgenomen volume (ton/jaar) en de prijs (EUR/ton). Het geplande afgenomen volume bedraagt 75 000 ton/jaar tegen een prijs van [...] EUR per ton.
- (40) De leverancier van ruwe CO₂ aan de begunstigde en de kopers (de tuinders in De Kwakel en omgeving) die CO₂ afnemen van de begunstigde, zullen noch direct, noch indirect de overheidsmiddelen, of een deel daarvan, ontvangen. De contracten of transacties met de begunstigde worden altijd gesloten met particuliere ondernemingen. De gemiddelde contractperiode met klanten van OCAP is beperkt tot vijf jaar. De transacties komen tot stand op basis van het aanbod van en de vraag naar CO₂ en kunnen worden geacht op marktvoorwaarden beschikbaar te worden gesteld, zodat er geen onrechtmatig economisch voordeel ontstaat, zoals hieronder wordt aangetoond.
- (41) Wat de glastuinders betreft, zal de prijs die zij aan OCAP betalen niet onevenredig lager zijn dan die van hun alternatieve CO₂-bronnen. De prijzen die OCAP wil gaan berekenen, zijn zo hoog vastgesteld als mogelijk is in het licht van de voordelen voor de tuinders en het leveringsvolume dat vereist is om het project levensvatbaar te maken.
- (42) De Nederlandse autoriteiten hebben verklaard dat de glastuinders in het algemeen niet onder het ETS-systeem vallen, omdat zij de minimumdrempelwaarde niet overschrijden. Als een grote glastuinbouwonderneming toch onder het ETS-systeem zou vallen, zou zij uitstootrechten moeten betalen voor elke ton CO₂ die

zij uitstoot⁵. De CO₂-productiekosten van een dusdanig grote glastuinbouwonderneming liggen echter in de onderste helft van de gepresenteerde prijsbandbreedte van 30 tot 60 EUR/ton. Zelfs als de kostprijs van emissierechten daarbij zou worden opgeteld, zou de daaruit resulterende bandbreedte van de kostprijs voor een dusdanig grote glastuinbouwonderneming vergelijkbaar zijn met of zelfs lager zijn dan de OCAP-prijs (d.w.z. dat de prijs in de onderste helft van de bandbreedte van [...] tot [...] EUR/ton zou liggen).

- (43) Daarom kan, op basis van het voorgaande, de maatregel niet worden geacht een onrechtmatig indirect voordeel aan Alco of aan de glastuinders in het gebied van De Kwakel te verlenen, zodat kan worden geconcludeerd dat deze partijen geen begunstigden zijn van de voorgenomen staatssteun.

3.2. Rechtmatigheid van de steunmaatregel

- (44) Door de maatregel vóór de tenuitvoerlegging ervan aan te melden, zijn de Nederlandse autoriteiten hun verplichtingen uit hoofde van artikel 108, lid 3, VWEU nagekomen.

3.3. Beoordeling van de steunmaatregel

3.3.1 Toepasselijke rechtsgrondslag voor de beoordeling

- (45) In afwijking van het algemene verbod op staatssteun van artikel 107, lid 1, VWEU kan steun door de Commissie verenigbaar worden verklaard indien hij in aanmerking komt voor een van de in artikel 107, leden 2 en 3, VWEU opgesomde afwijkingen. Voor deze zaak lijkt artikel 107, lid 3, onder c), VWEU de passende grondslag te vormen om de maatregel op zijn verenigbaarheid te toetsen.
- (46) De Commissie beschikt ter zake van artikel 107, lid 3, VWEU over een ruime beoordelingsbevoegdheid⁶. In het kader van de uitoefening van deze bevoegdheid heeft de Commissie richtsnoeren en mededelingen bekendgemaakt waarin de criteria zijn uiteengezet om bepaalde soorten steun op grond van artikel 107, lid 3, VWEU met de interne markt verenigbaar te verklaren. Het is vaste rechtspraak dat de Commissie is gebonden aan de richtsnoeren en mededelingen die zij op het gebied van het toezicht op staatssteun vaststelt, voor zover deze niet van de regels van het Verdrag afwijken en door de lidstaten zijn aanvaard⁷. Daarom moet eerst worden nagegaan of de aangemelde steun binnen het toepassingsgebied van een of meer van deze door de Commissie vastgestelde richtsnoeren of mededelingen valt. Is dat het geval, dan is de Commissie bij de uitoefening van haar

⁵ Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van Richtlijn 96/61/EG van de Raad (PB L 275 van 25.10.2003, blz. 32), als gewijzigd bij Richtlijn 2009/29/EG. De richtlijn geldt voor tuinbouwkassen voor zover die gebruikmaken van verbrandingsinstallaties met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 20 MW.

⁶ Arrest van het Hof van Justitie van 21 maart 1990, België/Commissie ("Tubemeuse"), C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, punt 56, en arrest van het Hof van Justitie van 11 juli 1996, SFEI e.a., C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, punt 36.

⁷ Arrest van het Hof van Justitie van 24 maart 1993, CIRFS e.a./Commissie, C-313/90, ECLI:EU:C:1993:111, punt 36; arrest van het Hof van Justitie van 15 oktober 1996, IJssel-Vliet Combinatie/Minister van Economische Zaken, C -311/94, ECLI:EU:C:1996:383, punt 43, en arrest van het Hof van Justitie van 26 september 2002, Spanje/Commissie, C-351/98, ECLI:EU:C:2002:530, punt 53.

beoordelingsbevoegdheid op grond van artikel 107, lid 3, VWEU door het betreffende instrument gebonden. Anders moet de Commissie nagaan of de steun rechtstreeks op grond van artikel 107, lid 3, onder b), en/of artikel 107, lid 3, onder c), VWEU verenigbaar kan worden verklaard.

- (47) Gegeven het doel van de maatregelen (terugdringen van CO₂-emissies en besparen van energie), heeft de Commissie onderzocht of de maatregel binnen het toepassingsgebied van de communautaire richtsnoeren inzake staatssteun ten behoeve van milieubescherming en energie 2014-2020⁸ (hierna "richtsnoeren milieu- en energiesteun" genoemd) valt.
- (48) Het toepassingsgebied van de richtsnoeren milieu- en energiesteun wordt in punt 13 als volgt omschreven: *"Deze richtsnoeren zijn van toepassing op staatssteun ten behoeve van doelstellingen op het gebied van milieubescherming of energie in alle sectoren die onder de toepassing van het Verdrag vallen, voor zover het maatregelen betreft die onder onderdeel 1.2 vallen. Deze richtsnoeren zijn dus ook van toepassing op de sectoren waarvoor specifieke Unieregels inzake staatssteun gelden (vervoer, kolenindustrie, landbouw, bosbouw, en visserij en aquacultuur) tenzij in die specifieke regels anderszins is bepaald."*
- (49) In onderdeel 1.2 van de richtsnoeren milieu- en energiesteun wordt vermeld dat de richtsnoeren van toepassing zijn op steun voor CO₂-afvang, -transport en -opslag (CCS), met inbegrip van individuele onderdelen van de keten van CO₂-afvang tot CO₂-opslag⁹, maar niet op de in deze zaak toepasselijke activiteit CO₂-afvang, transport en -gebruik (CCU).
- (50) Ook wordt in onderdeel 1.2 van de richtsnoeren milieu- en energiesteun opgemerkt dat de richtsnoeren van toepassing zijn op steun om verder te gaan dan Unienormen of om, bij ontstentenis van Unienormen, de milieubescherming te verhogen (punt 18, onder a)). In punt 19, onder 1), van de richtsnoeren milieu- en energiesteun wordt het begrip "milieubescherming" omschreven als *"elke maatregel die is gericht op preventie of herstel van aantastingen van de natuurlijke omgeving of de natuurlijke hulpbronnen door de eigen activiteiten van de begunstigde, op beperking van het risico op dergelijke aantastingen, dan wel op aanmoediging van een rationeler gebruik van die hulpbronnen, met inbegrip van energiebesparende maatregelen en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen"*.
- (51) In deze zaak zal de begunstigde door de staatssteun in kwestie rest-CO₂ kunnen leveren aan glastuinders. Het milieueffect van de steun zal tot stand worden gebracht door de gedragsverandering van de glastuinders, die CO₂ van OCAP zullen gebruiken en niet langer gebruik zullen maken van aardgas voor het produceren van hun eigen CO₂. Dit zal besparingen op primaire energie opleveren aan de zijde van de eindverbruikers (de glastuinders), die op hun beurt zouden moeten leiden tot een vermindering van de CO₂-emissies en aldus bijdragen tot milieubescherming. In deze zaak wordt door de staatssteun dus niet de vervuiling door OCAP, maar die van de tuinbouwkassen (de eindverbruikers) teruggedrongen. Om die reden valt de steunmaatregel niet binnen de categorie

⁸ Richtsnoeren staatssteun ten behoeve van milieubescherming en energie 2014-2020 (PB C 200 van 28.6.2014, blz. 1).

⁹ Zie punt 18, onder h), en onderdeel 3.6 van de richtsnoeren milieu- en energiesteun.

van maatregelen als bedoeld in punt 18 van de richtsnoeren milieu- en energiesteun.

- (52) Net als de projecten voor de levering van CO₂ aan de Zuidplaspolder¹⁰ en de aanleg van een CO₂-netwerk in het PrimA4a-gebied¹¹, valt deze zaak buiten het toepassingsgebied van de richtsnoeren milieu- en energiesteun. De Commissie heeft staatssteun voor die – vergelijkbare – infrastructuren beoordeeld op grond van artikel 107, lid 3, onder c), VWEU en, naar analogie, de criteria van de communautaire richtsnoeren inzake staatssteun voor milieubescherming toegepast in de zaak Zuidplaspolder¹² en de richtsnoeren milieu- en energiesteun 2014-2020 op het CO₂-netwerk in PrimA4a¹³.
- (53) Er zijn geen andere kaderregelingen of richtsnoeren die op deze zaak zouden kunnen worden toegepast. Bijgevolg moet de Commissie de verenigbaarheid van deze maatregel rechtstreeks aan artikel 107, lid 3, onder c), VWEU toetsen.

3.3.2 Rechtstreekse toetsing aan artikel 107, lid 3, onder c), VWEU

- (54) In artikel 107, lid 3, onder c), VWEU wordt bepaald dat "*steunmaatregelen om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad [,]*" als verenigbaar met de interne markt kunnen worden beschouwd.
- (55) Om te kunnen beoordelen of aangemelde investeringssteun verenigbaar met de interne markt kan worden geacht, gaat de Commissie na of de vormgeving van de steunmaatregel ervoor zorgt dat de positieve effecten van de steunmaatregel voor het verwezenlijken van een doelstelling van gemeenschappelijk belang opwegen tegen de mogelijke negatieve effecten ervan op het handelsverkeer en de mededinging.
- (56) Het is vaste praktijk van de Commissie dat maatregelen rechtstreeks op grond van artikel 107, lid 3, onder c), VWEU verenigbaar kunnen worden verklaard indien deze noodzakelijk en evenredig zijn en indien de positieve effecten op de verwezenlijking van de doelstelling van gemeenschappelijk belang opwegen tegen de negatieve effecten op de mededinging en het handelsverkeer. In dit verband acht de Commissie het passend om de volgende vragen te onderzoeken:
- 1) Is de steunmaatregel gericht op een welomschreven doelstelling van gemeenschappelijk belang?
 - 2) Is de steunmaatregel geschikt om de doelstelling van gemeenschappelijk belang te verwezenlijken? Meer bepaald:
 - a) Is de steunmaatregel een geschikt en noodzakelijk instrument: zijn er geen andere, meer geschikte instrumenten?

¹⁰ Besluit van de Commissie van 14 december 2010 inzake steunmaatregel N208/2010 - Nederland - Steun voor CO₂-levering "Zuidplaspolder", PB C 149 van 20.5.2011, blz. 3.

¹¹ Besluit van de Commissie van 29 november 2017 in zaak SA.48816 (2017/N) - Nederland - Milieubescherming door levering van rest-CO₂ aan de glastuinbouw, PB C 102 van 16.3.2018, blz. 1.

¹² PB C 82 van 1.4.2008, blz. 1.

¹³ PB C 200 van 28.6.2014, blz. 1.

- b) Is er een stimulerend effect: verandert de steun de gedragingen van ondernemingen?
 - c) Is de steunmaatregel evenredig: kan dezelfde gedragsverandering niet met minder steun worden verkregen?
- 3) Zijn de vervalsingen van de mededinging en de beïnvloeding van het handelsverkeer zodanig beperkt dat de balans al met al positief is?

Doelstelling van gemeenschappelijk belang

- (57) Een doelstelling van gemeenschappelijk belang is een doelstelling die door de Europese Unie is erkend als zijnde in het gemeenschappelijke belang.
- (58) De Nederlandse autoriteiten hebben verklaard dat de steunmaatregel inzet op het vlaggenschipinitiatief "Een hulpbronnen efficiënt Europa" van de Europa 2020-strategie. Dit vlaggenschipinitiatief ondersteunt de omschakeling naar een hulpbronnen efficiënte, koolstofarme economie met het oog op het realiseren van duurzame groei. De steun is gericht op verwezenlijking van een doelstelling van het Europa 2020-initiatief (Energie 2020): een energiebesparing van 20 %. Ook beantwoordt de steun aan de doelstellingen van het EU-energiepakket, te weten een vermindering van de broeikasgasemissies met ten minste 20 % tot 2020.
- (59) Bovendien draagt de aangemelde maatregel bij tot de verwezenlijking van de energie- en klimaatdoelstellingen van de EU. In de conclusies van de Raad van oktober 2014 hebben de EU-leiders het klimaat- en energie kader voor 2030 bekrachtigd, met inbegrip van een bindend EU-streefdoel om de broeikasgasemissies tegen 2030 met ten minste 40 % te verminderen ten opzichte van 1990. Daarnaast hebben de Commissie, het Europees Parlement en de Raad op 14 juni¹⁴ en 19 juni 2018¹⁵ overeenstemming bereikt over twee politieke overeenkomsten inzake respectievelijk de verdere ontwikkeling van hernieuwbare energie in de EU en nieuwe regels voor het verbeteren van de energie-efficiëntie. Het nieuwe wettelijk kader omvat een bindend EU-streefdoel voor het gebruik van hernieuwbare energie van 32 % in 2030 en een nieuw streefdoel voor energie-efficiëntie van 32,5 % in 2030. De Commissie merkt op dat de aangemelde steunmaatregel bijdraagt tot het behalen van de nieuwe EU-streefdoelen voor het verminderen van de broeikasgasemissies en een groter gebruik van hernieuwbare energie tegen 2030.
- (60) De aangemelde maatregel is bedoeld om beter gebruik te maken van rest-CO₂ van industriële processen. Daartoe wordt met de maatregel steun gegeven voor de aanleg van de infrastructuur die nodig is om dit CO₂ naar de eindverbruikers te transporteren. De verwachting is dat het project besparingen op primaire energie zal opleveren aan de zijde van de eindverbruikers (de glastuinders), die op hun beurt zouden moeten leiden tot minder CO₂-emissies uit fossiele brandstoffen, zodat wordt bijgedragen tot milieubescherming. Volgens de berekeningen van de Nederlandse autoriteiten zal de maatregel uiteindelijk leiden tot een jaarlijkse reductie van de CO₂-emissies met ten minste 37,5 kton, en waarschijnlijk met 75 kton per jaar¹⁶.

¹⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-18-4155_en.htm

¹⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-18-3997_en.htm

¹⁶ Zie de overwegingen 15 en 18 hierboven.

- (61) Geconcludeerd kan dus worden dat de voorgenomen maatregel is gericht op een duidelijk omschreven doelstelling van gemeenschappelijk belang.

Noodzaak van overheidsmaatregelen

- (62) Hoewel breed wordt erkend dat concurrerende markten doorgaans doelmatige uitkomsten opleveren in termen van prijzen, productie en gebruik van hulpbronnen, kan overheidsinterventie bij marktfalen helpen om de markten beter te laten functioneren.
- (63) De Nederlandse autoriteiten hebben toegelicht dat de markt niet voorziet in voldoende stimulansen voor OCAP om de investering te doen zonder steun. De infrastructuur is duur, de opbrengsten van CO₂ zijn laag en het is bekend dat er een specifiek risico van vertraging bij de ontwikkeling van de glastuinbouwgebieden aan het project is verbonden. De Nederlandse autoriteiten hebben in hun analyse van de financieringskloof aangetoond dat het project met staatssteun in financieel opzicht levensvatbaar is en dat de steunmaatregel derhalve de stimulans biedt die nodig is om OCAP tot de investering te bewegen.
- (64) De Nederlandse autoriteiten hebben uitgelegd dat de markt faalt bij het coördineren van de samenwerking tussen leveranciers en verbruikers, waardoor de ontwikkeling van het project wordt belet. Ook hebben de Nederlandse autoriteiten aangetoond dat het zonder staatssteun voor een investeerder financieel niet haalbaar en zakelijk niet aantrekkelijk is om het project op te starten, omdat het merendeel van de kassen nog moet worden ontwikkeld, met onzekere en mogelijk vertraagde inkomstenstromen als gevolg¹⁷.
- (65) Geconcludeerd kan worden dat de steun daadwerkelijk is gericht op marktfalen dat niet wordt aangepakt en dat overheidsmaatregelen dus noodzakelijk zijn.

Geschiktheid van de steunmaatregel

- (66) Een instrument is geschikt indien er geen andere, minder versturende instrumenten zijn om dezelfde uitkomsten te behalen.
- (67) Volgens de Nederlandse autoriteiten zijn er geen andere Nederlandse steunmaatregelen die kunnen worden gebruikt om het project te financieren. De belangrijkste obstakels voor de uitvoering van het project zijn het lage rendement op eigen vermogen (ROE) voor de begunstigde en de financieringskloof van het project. De winstgevendheid van het project zonder staatssteun, als gemeten door het interne rendement (IRR), is [...] % (vóór belastingen) gedurende de levensduur van het project, na welke periode (15 jaar) de investering volledig is afgeschreven. De subsidieverlening zal het interne rendement (IRR) van het project verhogen tot [...] %. De Nederlandse autoriteiten hebben op basis van interne documenten van de begunstigde aangetoond dat het besluit voor de kapitaalinvestering is gebaseerd op een minimaal vereist IRR van [...] %. De steun maakt het voor de begunstigde mogelijk om het project te realiseren en de onvermijdelijk aan dit project verbonden exploitatierisico's te nemen, en om een positief investeringsbesluit van moederonderneming Linde Gas te verkrijgen.

¹⁷ Zie overweging 5 hierboven.

- (68) Het belangrijkste alternatief voor de voorgenomen subsidie zou erin bestaan de tuinbouwers door middel van een subsidie te stimuleren tot de bouw van kassen die een milieuvoordeel opleveren. Een deel van de tuinbouwgebieden bestaat echter uit onontsloten terreinen, en er zijn momenteel geen tuinders die eigenaar zijn van de grond waarop de kassen zullen worden gebouwd. Bovendien liggen deze terreinen op grote afstand van het netwerk van OCAP, waardoor de investeringen nog onaantrekkelijker worden. Alleen Greenport Aalsmeer ligt dicht bij het bestaande netwerk van OCAP. Voor de andere gebieden zullen lokale mininetwerken worden aangelegd, omdat de afstanden groot zijn en aansluiting van deze gebieden niet haalbaar is. Dit betekent dat er geen garanties zijn dat de milieudoelen zullen worden gehaald. Indien de kassen worden gebouwd met een warmtekrachtkoppelinginstallatie of verwarmingsketel, wordt het voor de tuinders financieel minder aantrekkelijk om een leidingnet aan te leggen voor het aansluiten van de kassen.
- (69) Daarom lijkt het doeltreffend en transparant behalen van de milieudoelstellingen beter gewaarborgd te worden door de aangemelde steunmaatregel. Bovendien wordt met de maatregel de weg geëffend voor investeringen in de levering van hernieuwbare energie. Omdat de glastuinders zullen beschikken over een externe CO₂-bron, zullen zij zelf geen CO₂ hoeven te produceren met een warmtekrachtkoppelinginstallatie of verwarmingsketel en bijgevolg kunnen overwegen alternatieve energiebronnen te gebruiken. Geconcludeerd kan derhalve worden dat de voorgenomen steun in de vorm van een rechtstreekse subsidie een geschikt instrument is om de gewenste CO₂-reducties te realiseren.

Stimulerend effect

- (70) De steun ten behoeve van het beoogde project moet een stimulerend effect hebben. Steun heeft een stimulerend effect wanneer deze het gedrag van de betrokken onderneming zodanig verandert dat zij een extra activiteit uitvoert die zij zonder de steun niet, in beperktere mate of op een andere wijze had uitgevoerd.
- (71) Volgens de Commissie heeft de steun voor de begunstigde onderneming geen stimulerend effect in alle gevallen waarin de werkzaamheden aan het project reeds zijn aangevangen voordat de begunstigde onderneming bij de nationale autoriteiten een steunaanvraag heeft ingediend. De Nederlandse autoriteiten hebben bevestigd dat de werkzaamheden aan het project, in afwachting van de toestemming van de Commissie, nog niet zijn aangevangen. OCAP heeft documentair bewijs ter onderbouwing van de businesscase van de investering overgelegd. In het nulscenario zal OCAP niet in het project investeren. OCAP zal geen extra CO₂ van Alco kopen en zal dit CO₂ niet aan tuinders verkopen. De Nederlandse autoriteiten hebben het nulscenario op zijn geloofwaardigheid getoetst en bevestigd dat de steun het vereiste stimulerende effect heeft. De Commissie heeft geen redenen gevonden die dit standpunt te weerleggen.
- (72) Omdat er afgezien van het "niets doen"-scenario geen specifiek nulscenario is, kan het bestaan van het stimulerende effect worden aangenomen wanneer er een financieringskloof is, d.w.z. wanneer de investeringskosten hoger zijn dan de NCW van de verwachte operationele winst van de investering op basis van een vooraf opgesteld ondernemingsplan.

- (73) Zoals beschreven in overweging 25 hierboven, blijkt uit de NCW-analyse dat de operationele nettowinst over een operationele periode van 15 jaar (met een netto contante waarde van 18 miljoen EUR) niet de volledige investeringskosten van het project (met een netto contante waarde van 26,16 miljoen EUR) zal dekken. De operationele winst wordt vooraf in mindering gebracht op basis van redelijke prognoses. De Nederlandse autoriteiten hebben de Commissie interne documenten van de onderneming verstrekt, waaruit de vereiste hurdle rate voor rendement voor dit type project blijkt. De Commissie beschouwt de hurdle rate van [...] % in dit project als aanvaardbaar gezien het beschreven risico niveau en als consistent met het interne rendement (IRR) dat al aanvaard werd in het besluit van de Commissie betreffende steunmaatregel SA. 48816 (2017/N) inzake steun voor CO₂-levering aan PrimA4a¹⁸.
- (74) De overheidsbijdrage met een contante waarde van 3,84 miljoen EUR is lager dan de financieringskloof van het project in zijn aangemelde vorm, d.w.z. lager dan het verschil, in netto contante waarde, tussen de investeringskosten en de operationele winst van de faciliteit over de periode van 15 jaar ([1-6] miljoen EUR). Door de staatssteun zal het interne rendement (IRR) van de investering toenemen tot [...] %.
- (75) Bovendien hebben de Nederlandse autoriteiten verklaard dat zij geen verdere steun zullen toekennen aan het project.
- (76) Op basis van het bovenstaande is de Commissie van oordeel dat de steun een stimulerend effect heeft, aangezien het project zonder de steun niet zou worden uitgevoerd.

Evenredigheid

- (77) Een staatssteunmaatregel is evenredig indien het steunbedrag beperkt blijft tot het minimum dat nodig is om aan te zetten tot de extra investering of activiteit in het betrokken gebied.
- (78) De Commissie stelt vast dat de benadering op basis van de financieringskloof een gebruikelijke benadering is bij het beoordelen van de evenredigheid van infrastructuurzaken. Ook in de punten 76, 165 en 211 van de richtsnoeren milieu- en energiesteun wordt deze benadering genoemd in verband met verschillende soorten infrastructuurprojecten.
- (79) De Nederlandse autoriteiten hebben bewijs verstrekt dat de steun niet méér bedraagt dan de financieringskloof (3,98 miljoen EUR) van het aangemelde project. De winstgevendheid van het project overschrijdt de door de investeerder verlangde hurdle rate niet.
- (80) Bijgevolg kan worden geconcludeerd dat de voor het aangemelde project verstrekte staatssteun – die minder bedraagt dan de financieringskloof – evenredig is, omdat deze in overeenstemming is met steunintensiteiten waarmee de Commissie voor vergelijkbare projecten heeft ingestemd en omdat de nadere economische beoordeling van het project heeft uitgewezen dat de steun niet méér bedraagt dan het minimum dat noodzakelijk is om het gesteunde project voldoende winstgevend te maken.

¹⁸ Besluit van de Commissie van 29 november 2017, PB C 102 van 16.3.2018, blz. 5.

Vermijden van ongewenste negatieve effecten op de mededinging en ongunstige beïnvloeding van het handelsverkeer tussen de lidstaten

- (81) Wil de steun verenigbaar zijn met de interne markt, dan moeten de negatieve effecten van de steunmaatregel in de vorm van mededingingsvervalsingen en een ongunstige beïnvloeding van het handelsverkeer tussen de lidstaten beperkt zijn en moeten de positieve effecten ervan in de vorm van een bijdrage tot de verwezenlijking van de doelstelling van gemeenschappelijk belang opwegen tegen die negatieve effecten.
- (82) De markt voor de levering van gasvormig CO₂ is per definitie gebonden aan het geografische bereik van de OCAP-infrastructuur voor dit project. Dit zijn de kassen in Greenport Aalsmeer (glastuinbouwgebied De Kwakel), Noord-Holland. De tuinders zijn weliswaar op een ruimere markt actief (d.w.z. groenten en snijbloemen), maar OCAP is actief op een geografisch beperkte markt. In Nederland zijn twee andere vergelijkbare soorten infrastructures verwezenlijkt door concurrenten: Warmco in Zeeland (Yara en Zeeland Seaports) en Made in Gelderland (Essent). De Nederlandse autoriteiten hebben toegelicht dat deze ondernemingen uitsluitend actief zijn in de lokale gebieden die zij bedienen. Daarom is de productmarkt voor gasvormig CO₂ via pijpleidingen momenteel beperkt tot de tuinbouwsector, en de Nederlandse autoriteiten rekenen voor de nabije toekomst niet op een uitbreiding naar andere sectoren of gebruikers.
- (83) Zoals de Commissie ook heeft opgemerkt in haar eerdere besluiten N208/2010 inzake steun voor CO₂-levering aan de Zuidplaspolder¹⁹ en SA.48816 (2017/N) inzake steun voor de levering van rest-CO₂ aan de glastuinbouw in het PrimA4a-gebied²⁰, zullen eventuele directe effecten op het handelsverkeer tussen de lidstaten bijgevolg beperkt blijven.
- (84) Bovendien hebben de Nederlandse autoriteiten verklaard dat de aandeelhouder van OCAP weliswaar actief is in een concurrerende markt, maar dat er geen andere concurrenten geïnteresseerd zijn in de aanleg van een CO₂-net in De Kwakel en omgeving, omdat de initiële investering in een hoofdtransportleiding van de industrie naar de kassen veel te hoog is om een redelijk rendement op de investering op te leveren.
- (85) Er zijn indirecte concurrenten die met tankwagens vloeibaar CO₂ leveren. De kosten van vloeibaar CO₂ zijn substantieel hoger dan die van gasvormig CO₂ dat wordt geleverd via een pijpleiding. Daarom zou voor de glastuinders, indien zij geen gebruik zouden kunnen maken van gasvormig CO₂, het alternatief zijn om hun eigen CO₂ te produceren.
- (86) Tegelijkertijd zorgt de voorgenomen maatregel voor positieve milieueffecten. Het project zal naar verwachting resulteren in een primaire energiebesparing van in totaal 21 miljoen m³ aardgas per jaar en een (daarmee samenhangende) vermindering van de CO₂-emissies met ten minste 37,5 kton per jaar (zie de overwegingen 15 en 60 hierboven).
- (87) Geconcludeerd wordt dat een mogelijke vervalsing van de mededinging of ongunstige beïnvloeding van het handelsverkeer tussen de lidstaten ten gevolge

¹⁹ Besluit van de Commissie van 14 december 2010, PB C 149 van 20.5.2011, blz. 3.

²⁰ Besluit van de Commissie van 29 november 2017, PB C 102 van 16.3.2018, blz. 5.

van de beoogde maatregel slechts beperkt zal zijn, terwijl de milieubaten duidelijk zijn aangetoond en niet kunnen voortvloeien uit andere concurrerende initiatieven, zodat de balans, uit het oogpunt van de doelstelling van gemeenschappelijk belang "milieubescherming", al met al positief is.

Transparantie van de steun

- (88) De Nederlandse autoriteiten hebben bevestigd dat de volledige tekst van het besluit tot steunverlening beschikbaar zal zijn op de website www.noord-holland.nl. De gepubliceerde informatie zal het volgende omvatten: de volledige tekst van het individuele besluit tot steunverlening en de uitvoeringsbepalingen daarvan (of een link daarnaar), de identiteit van de steunverlenende autoriteit, de identiteit van de individuele begunstigde, het steuninstrument en het steunbedrag dat wordt toegekend, de doelstelling van de steun, de datum van toekenning, het soort onderneming, het referentienummer van de steunmaatregel bij de Commissie, de regio waar de begunstigde is gevestigd (op NUTS 2-niveau) en de voornaamste economische sector waarin de begunstigde actief is (op NACE-groepsniveau). De informatie moet worden bekendgemaakt nadat het besluit tot steunverlening is genomen, moet ten minste tien jaar worden bewaard en moet zonder beperkingen beschikbaar zijn voor het brede publiek.

Conclusie betreffende de verenigbaarheid

- (89) De Commissie concludeert derhalve dat de aangemelde steunmaatregel verenigbaar is met artikel 107, lid 3, onder c), VWEU.

4. BESLUIT

De Commissie heeft besloten geen bezwaar tegen de steun te maken, aangezien deze op grond van artikel 107, lid 3, onder c), VWEU verenigbaar is met de interne markt.

Ingeval deze brief vertrouwelijke gegevens bevat die niet mogen worden bekendgemaakt aan derden, wordt u verzocht de Commissie daarvan binnen vijftien werkdagen vanaf de ontvangst van dit schrijven in kennis te stellen. Ontvangt de Commissie binnen de vastgestelde termijn geen met redenen omkleed verzoek, dan neemt zij aan dat u instemt met mededeling aan derden en de bekendmaking van de volledige tekst van dit schrijven in de authentieke taal op de internetsite:

<http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm>.

Uw verzoek moet elektronisch naar het volgende adres worden gezonden:

Europese Commissie
Directoraat-generaal Concurrentie
Griffie Staatssteun
B-1049 Brussel
Stateaidgreffe@ec.europa.eu

Hoogachtend,
Voor de Commissie

Margrethe VESTAGER
Lid van de Commissie